

STRATÉGIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY PRE MLÁDEŽ NA ROKY 2014 - 2020

1. ÚVOD

Mladí ľudia vo veku do 30 rokov predstavujú podstatnú časť obyvateľstva SR (37,4 %). Takmer 2 milióny občanov a občianok SR, dva milióny budúcností. Deti a mladí ľudia majú špecifické potreby, ktoré je potrebné brať do úvahy v procese ich prípravy na spoločenský a pracovný život. Patria k najzraniteľnejším skupinám v spoločnosti a zároveň sú cenným zdrojom jej rozvoja.

Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020 (ďalej len “stratégia“) určuje strategické ciele politiky vo vzťahu k mládeži, pričom reflektuje potreby mládeže najmä v oblasti vzdelávania, zamestnanosti, tvorivosti a podnikavosti mladých ľudí, ich participácie, zdravia a zdravého životného štýlu, sociálneho začleňovania a dobrovoľníctva. Zaoberá sa aj globálnymi témami a určuje strategické ciele pre oblasť práce s mládežou.

Cieľom stratégie je prispieť k zvyšovaniu kvality života mladých ľudí, najmä prostredníctvom rozvoja osobností mladých občanov a občianok SR ako kultivovaných osobností, ktoré sú pripravené pracovať v neustále sa meniacom demokratickom prostredí a využívať svoj tvorivý potenciál v praxi i aktívnej participácii v spoločnosti.

Stratégia je výsledkom aktívneho dialógu mládeže so zástupcami štátnej správy, regionálnej a miestnej samosprávy, ako aj mimovládneho sektora.

2. VÝCHODISKÁ PRE STRATÉGIU

Východiskom pri príprave stratégie sú

- právne predpisy SR a strategické a koncepčné materiály, najmä zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Stratégia EÚ pre mládež – investovanie a posilnenie postavenia mládeže prijatou Radou EÚ 27. 4. 2009¹,
- iniciatíva EÚ „Mládež v pohybe“, ktorá je súčasťou stratégie Európa 2020 a ktorá posúva mladých ľudí do centra pozornosti agendy EÚ, aby vytvorila hospodárstvo založené na vedomostiach, inovácii, vysokej miere vzdelanosti a zručností, prispôsobivosti a kreativite, inkluzívnych trhoch práce a aktívnom zapájaní do spoločnosti,
- odporúčanie Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých (2013/C120/01)²,
- článok 165/2 Lisabonskej zmluvy³, ktorý vyzýva na podporu zapájania mladých ľudí do demokratického života v Európe,

---

¹ Oznámenie komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Stratégia EÚ pre mládež – investovanie a posilnenie postavenia mládeže. Obnovená otvorená metóda koordinácie s cieľom riešiť výzvy a príležitosti týkajúce sa mládeže. Európska komisia, 2009, ďalej len „Stratégia EÚ pre mládež: Investovanie a posilnenie postavenia mládeže“. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0200:FIN:SK:PDF>

² Odporúčanie Rady z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých (2013/C120/01). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:120:0001:0006:SK:PDF>

- dokument Rady Európy „Budúcnosť mládežníckej politiky Rady Európy: AGENDA 2020“⁴,
- AGENDA 21 a Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky⁵.

3. PILIERE STRATÉGIE

3.1 Investícia do mládeže

Podľa údajov dokumentu Správa o mládeži, ktorý vypracovala Európska komisia v roku 2012, si mladí ľudia ťažko hľadajú zamestnanie, ich pracovná aktivita začína najskôr po 25. roku života. Dôsledkom toho je ich ekonomické a sociálne vylúčenie, čo často vyúsťuje do rôznych duševných porúch, pretože mladí ľudia sa nemôžu plnohodnotne začleniť do spoločnosti. Najvyššia nezamestnanosť je medzi 15 – 24 rokom veku. Z celkového počtu nezamestnaných mladých ľudí na Slovensku je až 54,4 % dlhodobo nezamestnaných. Vzdelanostná úroveň nezamestnaných mladých ľudí v porovnaní s inými členskými štátmi EÚ je pritom vyššia, nakoľko viac z nich má ukončené úplné stredné alebo vysokoškolské vzdelanie. Počet mladých ľudí, ktorí by chceli začať podnikat' narastá, a to viac medzi stredoškólákmi ako vysokoškólákmi. Skutočné začatie svojho podnikania považujú však za nereálne z dôvodu nedostatku finančných a iných zdrojov. Migrácia vzdelaných mladých ľudí za prácou v EÚ stúpa. 27 % mladých ľudí zo Slovenska má skúsenosti s prácou v zahraničí.

Mladý človek na Slovensku je súčasťou vzdelávacieho procesu v priemere 17 rokov. V porovnaní s inými členskými štátmi EÚ je na Slovensku relatívne málo mladých ľudí (približne 5 %), ktorí neukončili povinnú školskú dochádzku. Napriek týmto skutočnostiam je uplatnenie mladého človeka na trhu práce zložit' . Chýbajúce kompetencie sa mnohí snažia zabezpečiť aj prostredníctvom študijnej mobility v zahraničí, ktorú poväčšine hradia z vlastných zdrojov (57 %). Štátny príspevok pokrýval iba 13 % a zdroje EÚ pokrývali 15 % nákladov na študijnú mobilitu mladých ľudí. Zvyšných 15 % nákladov uhradili zamestnávateľia.

Vyššie uvedené skutočnosti majú vplyv na autonómiu mladých ľudí. Slovensko je spolu s Maltou krajinou, v ktorej mladí muži opúšťajú rodičov vo veku 30 až 35 rokov a mladé ženy vo veku 28 až 30 rokov. Hlavným dôvodom tohto trendu je obava z toho, že po odchode od rodičov budú vystavení sociálnemu vylúčeniu a chudobe.

S cieľom využiť potenciál mladých ľudí pre hospodársky a spoločenský rozvoj krajiny, **je potrebné vynaložiť viac zdrojov na rozvoj tých oblastí politiky, ktoré ovplyvňujú mladých ľudí v ich každodennom živote, zlepšujú kvalitu ich života, prispievajú k zníženiu ich sociálnej závislosti a podporia ich autonómiu.** Tak sa Slovensko môže stať krajinou, kde mladí ľudia budú chcieť zostať žiť. Dnes je na Slovensku viac ako 70 % mladých ľudí, ktorí by uprednostnili život v inej krajine.

³ Lisabonská zmluva, ktorou sa mení a dopĺňa Zmluva o Európskej únii a Zmluva o založení Európskeho spoločenstva, 2007. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:306:FULL:SK:PDF>

⁴ Deklarácie 8. Konferencie ministrov Rady Európy zodpovedných za mládež, Kyjev, Ukrajina, Október 2008

⁵ <http://www.minzp.sk/files/dokumenty/strategieke-dokumenty/narodna-strategia-trvalo-udrzatelneho-rozvoja-slovenskej-republiky-obsah.rtf>

3.2 Posilnenie postavenia mládeže

Je potrebné podporiť a uplatniť potenciál mladých ľudí pri obnove spoločnosti a aktívne ich zapájať do rozhodovacích procesov na všetkých úrovniach.

Stratégia je plne kompatibilná s európskym rámcom, kde na základe súčasných poznatkov o situácii mládeže existujú tri všeobecné a prepojené ciele, úzko súvisiace s cieľmi obnovenej sociálnej agendy, a to:

- **vytvoriť viac príležitostí** pre mládež vo vzdelávaní a zamestnaní,
- **zlepšiť prístup mladých ľudí k rozhodovacím procesom** a podporiť plnú participáciu mladých ľudí na živote spoločnosti,
- **podporovať vzájomnú solidaritu** medzi spoločnosťou a mladými ľuďmi.

V rámci každého cieľa stratégie existujú dve alebo tri „oblasti činností“ s čiastkovými cieľmi. Tieto zahŕňajú vzdelávanie, zamestnanosť, tvorivosť a podnikavosť, participáciu, mládež a svet, zdravie a zdravý životný štýl, sociálne začlenenie, dobrovoľníctvo a nakoniec prácu s mládežou ako špecifický podporný cieľ, ktorý má za úlohu asistovať pri dosahovaní všetkých ostatných cieľov.

Predložená stratégia dodržiava vyššie menovaný rámec a oblasti podpory, aby sa tak dosiahla maximálna možná úroveň prepojenia medzi európskou a vnútroštátnou úrovňou a posilnil sa výsledný multiplikačný efekt.

4. HODNOTOVÁ ORIENTÁCIA STRATÉGIE

4.1 Medzirezortný prístup

Štátna politika vo vzťahu k mládeži zahŕňa oblasti života mladých ľudí, ktoré sú v agende viacerých orgánov štátnej správy. Preto tvorba a implementácia efektívnej politiky vo vzťahu k mladej generácii nevyhnutne vyžaduje spoluprácu medzi dotknutými rezortmi a ostatnými orgánmi štátnej správy, v ktorých predmete činnosti sa vyskytujú opatrenia dotýkajúce sa mládeže.

4.2 Participácia

Politiku vo vzťahu k mládeži je možné efektívne zabezpečiť, ak sa pripravuje v spolupráci zainteresovaných rezortov a ak sa konzultuje s mladými ľuďmi (pozri bod 3.2). Strategické ciele v tomto dokumente boli vytvorené na základe výsledkov diskusií s mládežou, mladými vedúcimi, mládežníckymi vedúcimi a pracovníkmi s mládežou. K ich formulovaniu prispeli aj odborníci a odborníčky jednotlivých rezortov aj z oblasti výskumu, aby stratégia reflektovala potrebu tvorby politiky založenej na dôkazoch.

4.3 Inkluzívnosť

Východiskom stratégie je právo každého mladého človeka na rešpekt, starostlivosť zo strany štátu a na rovnaké zaobchádzanie. Stratégia podporuje plné začlenenie sa mladých ľudí do spoločnosti, založené na aktívnom občianstve a zamestnanosti mládeže všetkých sociálnych vrstiev. Stratégia je založená na dodržiavaní a ochrane ľudských práv v multikultúrnej spoločnosti a na predchádzaní všetkým formám diskriminácie.

4.4 Medzigeneračná solidarita

Stratégia sa zameriava na mladých ľudí, plne však rešpektuje potrebu medzigeneračnej solidarity a dialógu medzi generáciami v záujme udržateľného rozvoja a naplňania potrieb rôznych skupín obyvateľstva.

4.5 Orientácia na skutočné potreby

Stratégia vznikla na základe informácií o postavení mládeže v SR, získaných z výskumov a prieskumov⁶, ako aj expertných podkladov. Návrh textu stratégie tvorili členovia deviatich pracovných skupín (v súlade s oblasťami tejto stratégie, uvedenými v bode 5.), ktorými boli zástupcovia a zástupkyne orgánov štátnej a verejnej správy, zamestnávateľov a mimovládnych organizácií, aktívnych v príslušnej oblasti, ako aj experti, výskumníci a mladí ľudia.

Pracovné skupiny navrhli strategické ciele a opatrenia, ktoré boli predmetom konzultácií so zástupcami relevantných organizácií a inštitúcií, samospráv, ako aj s mladými ľuďmi vo veku do 30 rokov, a to na úrovni všetkých samosprávnych krajov Slovenska. Zámerom konzultácií bolo diskutovať o skutočnej potrebe a dôležitosti navrhnutých strategických cieľov. Výsledkom konzultácií boli pripomienky, ktorými sa zaoberali pracovné skupiny a zohľadnili ich v texte navrhovanej stratégie. Tento bol predložený na rokovanie Medzirezortnej pracovnej skupiny pre štátnu politiku v oblasti mládeže.

Uplatnený postup je v súlade s hodnotovou orientáciou tejto stratégie, zdôrazňujúcou význam zapájania mladých ľudí do tvorby opatrení a konzultačných procesov. Stratégia je postavená tak na reflexii skutočných potrieb a názorov mladej generácie, ako aj odborníkov a odborníkov v jednotlivých oblastiach.

5. OBLASTI STRATÉGIE A CIELE NA ROKY 2014 – 2020

5.1 Vzdelávanie

Vzdelávanie a zamestnanosť spolu úzko súvisia a modernizácia vzdelávania v tom smere, aby lepšie zodpovedala aktuálnym požiadavkám a prognózam trhu práce, je vysoko aktuálnou témou. Finančná a ekonomická kríza priviedla mladých obyvateľov Slovenska do ťažkej situácie, v ktorej čelia hrozbe chudoby, vyplývajúcej najmä z nedostatku pracovných príležitostí.

Flexibilita, priechodnosť systémov a partnerstvo všetkých poskytovateľov vzdelávania sú podmienkou vybudovania otvoreného systému vzdelávania, poskytujúceho potrebné kompetencie počas celého života.⁷

Na Slovensku chceme vytvárať také podmienky, aby mladí ľudia mohli využiť potenciál všetkých poskytovateľov formálneho a neformálneho vzdelávania, ako aj príležitostí na spontánne učenie na získanie kompetencií pre úspešné uplatnenie sa v živote.

---

⁶ www.vyskummladeze.sk

⁷ European Commission: Rethinking Education: Investing in skills for better socio-economic outcomes, 2012
http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/sw376_en.pdf

Strategický cieľ 1 PRIECHODNOSŤ SYSTÉMOV VZDELÁVANIA

Podporovať inkluzívny model priechodnosti sústavy formálnej a neformálnej výchovy a vzdelávania detí a mládeže prostredníctvom nasledovných nástrojov: a) legislatívne zmeny, b) uznávania výsledkov pedagogických a andragogických kompetencií pre kvalifikácie na výchovu a vzdelávanie detí a mládeže, c) financovania poskytovateľov (akreditovaných podľa zákona) a podnecovanie komplexného inkluzívneho prostredia v celoživotnom vzdelávaní.

Navrhované opatrenia

- Vypracovať analýzu legislatívnych podmienok umožňujúcich priechodnosť a efektívnosť formálnej a neformálnej výchovy a vzdelávania mládeže v SR.
- Prijatť súbor legislatívnych opatrení na validáciu pedagogických spôsobilostí a kvalifikácií vo formálnom a neformálnom vzdelávaní, na nediskriminačný model financovania prístupu poskytovateľov formálneho a neformálneho vzdelávania k verejným zdrojom a zdrojom ESF.
- Iniciovať vznik národnej platformy pre spoluprácu a partnerstvo vo vzdelávaní, vymedziť jej poslanie, postavenie a nástroje činnosti.

5.2 Zamestnanosť

Nezamestnanosť mladých ľudí na Slovensku predstavuje 34 % (údaj k 31. 12. 2012)⁸, priemerná nezamestnanosť v rámci EÚ je 15,4 %⁹. Ročne vynakladá SR na zníženie nezamestnanosti približne 1 % HDP, zatiaľ čo EÚ vynakladá omnoho vyššie finančné prostriedky na zmiernenie týchto faktorov. Krajiny EÚ majú viacero nástrojov, ktoré sú pre mladých nezamestnaných dostupné. Na Slovensku je inštitucionálna podpora mladých nezamestnaných nedostatočná a existuje len málo foriem podpory, ktoré by im uľahčili zvládnutie vstupu na trh práce. Absolventská prax patrí k hlavným nástrojom aktívnej politiky trhu práce zameraných na nezamestnaných absolventov škôl, resp. mladých ľudí do 26 rokov. Jej účelom je získanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa, ktoré zodpovedajú dosiahnutému stupňu vzdelania absolventa školy v príslušnej skupine učebných odborov alebo študijných odborov.

Strategický cieľ 1 ORIENTÁCIA NA TRHU PRÁCE

Zaviesť systematické kariérne poradenstvo a zvýšiť tak mieru orientácie sa mladých ľudí na trhu práce.

Navrhované opatrenia

- Zabezpečiť komplexnú starostlivosť o mladých ľudí v kariérnom poradenstve a okrem učiteliek a učiteľov zapájať i výchovných poradcov, psychologov a terénnych sociálnych pracovníkov.

⁸ <http://portal.statistics.sk>

⁹ http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/pdf/council_dinner/youth_action_team_sk.pdf

Strategický cieľ 2 VEREJNÉ SLUŽBY ZAMESTNANOSTI

Reflektovať špecifické potreby mladých ľudí s cieľom skvalitniť poskytovanie verejných služieb zamestnanosti.

Navrhované opatrenia

- Poskytovať možnosť systematickej supervízie a mentoringu v prvom zamestnaní.
- Zabezpečiť inštitucionálnu a finančnú podporu poradenských služieb, poskytovaných verejnými aj neverejnými poskytovateľmi a zväziť odštatnenie časti služieb zamestnanosti.
- Realizovať špecializované služby zamestnanosti, ktoré reflektujú špecifické potreby konkrétnej cieľovej skupiny mladých ľudí, teda napr. mladých ľudí z prostredia marginalizovaných rómskych komunít, detských domovov, mladých ľudí so zdravotným znevýhodnením.

Strategický cieľ 3 DÔRAZ NA ODBORNÉ VZDELÁVANIE

Reagovať na aktuálne potreby trhu práce so zameraním na odborné vzdelávanie, ako jedného z hlavných predpokladov úspešného uplatnenia sa mladých ľudí na trhu práce.

Navrhované opatrenia

- Zavádzanie prvkov duálneho vzdelávania v OVP v podmienkach Slovenskej republiky.
- Vytvoriť zoznam študijných odborov a učebných odborov, ktoré sú nad rozsah potrieb trhu práce a zoznamu študijných odborov a učebných odborov s nedostatočným počtom absolventov pre potreby trhu práce.
- Podporiť vyrovnávanie medziregionálnych rozdielov a rozličného prístupu mladých ľudí ku kvalitnému odbornému vzdelávaniu i intenzívnejším využívaním internetu vo vzdelávaní a akceptáciou kvalitných on-line kurzov.
- Podporiť stratégiu inkluzívneho vzdelávania pre mladých ľudí so zdravotným znevýhodnením a zabezpečiť im prístup ku kvalitnému odbornému vzdelávaniu.

Strategický cieľ 4 MOTIVÁCIA ZAMESTNÁVATEĽOV

Podpora zamestnávateľov v tvorbe nových pracovných miest s cieľom zvýšiť počet pracovných miest pre mladých ľudí.

Navrhované opatrenia

- Motivovať zamestnávateľov prostredníctvom priamych dotácií ako aj a/alebo odvodových bonusov.
- Výraznejšie zamerať systémové opatrenia aktívnej politiky trhu práce na mladých ľudí a znížiť administratívnu záťaž.
- Realizovať projekty a programy na podporu uplatnenia sa mladých ľudí na trhu práce.

5.3 Tvorivosť a podnikavosť

Podnikavosť, tvorivosť a inovatívnosť sú jednými z kľúčových kompetencií mladých ľudí, ktoré pomáhajú rozvíjať ich potenciál, či už v zamestnaní alebo v podnikaní. Podnikavosť je schopnosť jedincov premeniť nápady na reálne činy, chopiť sa iniciatívy, niesť zodpovednosť, prijať riziko a dosahovať ciele. Tvorivá zamestnankyňa, tvorivý zamestnanec, mladá podnikateľka a mladý podnikateľ sú základom úspechu firmy, rozvoja ekonomiky a tým aj celej spoločnosti. Podnikavosť priamo pozitívne ovplyvňuje a podporuje zamestnateľnosť mladých ľudí.

Podľa výsledkov prieskumu Eurobarometer¹⁰ by iba každý tretí obyvateľ Slovenska (33 %) v prípade možnosti výberu preferoval stať sa podnikateľom, ako byť zamestnanom. Podľa toho istého prieskumu takmer dve tretiny (65 %) respondentov zo Slovenska považuje možnosť, že začnú v nasledujúcich piatich rokoch podnikat' za celkovo nereálnu. Najväčším dôvodom pre toto tvrdenie je najmä nedostatok finančných zdrojov za začiatok a rozvoj podnikania. Problém nedostatočného prístupu k finančným zdrojom pociťujú výraznejšie respondenti zo Slovenska (25 %). Ďalej, 45 % respondentov zo Slovenska súhlasí s tvrdením, že školské vzdelanie im dalo zručnosti a know-how potrebné na štart podnikania, no iba 32 % súhlasí s tým, že ich školské vzdelanie v nich vzbudilo záujem pre kariéru podnikateľa.

Vážnym problémom ostáva dostupnosť informácií a poradenstva. Viac ako 75 % mladých podnikateľov má záujem o stretnutia so skúsenými podnikateľmi. Zároveň platí, že čím mladší je začínajúci podnikateľ, tým je jeho záujem o tieto stretnutia silnejší. 73,77 % respondentov si myslí, že pre mladého podnikateľa je dôležitejší kvalitný mentoring ako prístup ku zvýhodneným finančným zdrojom.

Strategický cieľ 1 INFORMÁCIE O MOŽNOSTIACH

Znižovať informačnú nedostatočnosť o možnostiach programov a projektov zameraných na rozvoj podnikavosti mladých ľudí a identifikovať fungujúce, kvalitné a udržateľné programy a projekty.

Navrhované opatrenia

- Zastrešiť agendu podnikavosti odborníčkou alebo odborníkom s kompetenciami manažovať ju naprieč rezortmi, s cieľom dosiahnuť kooperáciu a zameranie sa na výsledok.

Strategický cieľ 2 PODNIKATEĽSKÁ GRAMOTNOSŤ

Podporovať výchovu k podnikavosti a podnikateľské vzdelávanie v súlade s európskou politikou zameranou na podporu zručností pre zamestnateľnosť mladých ľudí.

Navrhované opatrenia

- V súlade s európskymi politikami a opatreniami zakomponovať do vzdelávania absolvovanie zážitkového programu alebo projektu zameraného na podnikavosť.
- Podporiť zavedenie podnikateľského vzdelávania na všetkých stupňoch vzdelávania,

¹⁰ Európska komisia 2013: Entrepreneurship in the EU and beyond (Flash Eurobarometer 354).
http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_354_en.pdf

vrátane neformálneho, no najmä na neekonomických školách.

- Jasne definovať a stanoviť výsledky vzdelávania v oblasti podnikania pre učiteľa pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie a učiteľa pre vyššie odborné vzdelávanie – profesijné štandardy.¹¹
- Adaptovať existujúce, efektívne a úspešné metodiky vzdelávania v oblasti podnikania do formálneho aj neformálneho vzdelávania.
- Zaviesť vyučovanie základných podnikateľských zručností prostredníctvom online kurzov na internete.

Strategický cieľ 3 PODNIKANIE PRE BUDÚCNOSŤ

Podporiť podnikateľskú kultúru aj zmenou vnímania podnikateliek a podnikateľov na základe praktického a pozitívneho informovania o ich úspechoch, prínose pre spoločnosť a možnostiach zakladania nových podnikov.

Navrhované opatrenia

- Vytvoriť sieť ambasádoriek a ambasádorov budúcej generácie podnikateliek a podnikateľov a prezentácia úspešných podnikateľských vzorov na školách a pomocou verejnoprávnych médií. Ambasádorky a ambasádori musia pochádzať z radov úspešných mladých podnikateľov a stali by sa tvármi podnikania. Ich úlohou bude propagovať význam podnikania v spoločnosti, zdôrazňovať význam rozvoja podnikateľských zručností a skúseností v oblasti vzdelávania a poukazovať na podnikanie ako na možnosť budovania kariéry a ekonomickej sebarealizácie.
- Iniciovať, v spolupráci s TV/rozhlasom reality show o startupoch pre mladých podnikateľov, podobnú formátom, ktoré sú úspešné v zahraničí (Dragons' Den v UK, alebo Den D v ČR, alebo The Apprentice).
- Podporiť podnikateľské súťaže zamerané na mladých ľudí zo strany verejnoprávnych médií.
- Intenzívnejšie prezentovať podnikanie najmä na vysokých školách v spolupráci s rezortom školstva a jednotlivými univerzitami.
- Zabezpečiť na webových sídlach relevantných inštitúcií informácie o podnikaní a podporných nástrojoch pre podnikanie mladých ľudí (VÚC, RRA, stredné školy, vysoké školy).

Strategický cieľ 4 SPOLUPRÁCA S PODNIKATEĽMI

Podporiť a vytvárať mentoringové programy pre mladých ľudí s inovatívnymi podnikateľskými nápadmi.

Navrhované opatrenia

- Zmapovať existujúce mentoringové programy a sprístupniť informácie o existujúcich a plánovaných mentoringových programoch v rámci formálneho aj neformálneho vzdelávania.
- Vytvoriť špecifický mentoringový program pre dobrovoľníkov v rámci neformálneho vzdelávania v spolupráci s firmami, podnikateľmi a obchodnými komorami, s cieľom zabezpečiť možnosť učiť sa cez mentoring aj v neformálnom vzdelávaní.

¹¹ § 25 ods. 3 zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

5.4 Participácia

Participácia mládeže na veciach verejných a živote spoločnosti nezahŕňa len právo voliť a byť volený, ale aj aktivizáciu vo voľnom čase. Jej základom je právo mladých ľudí byť vypočutý a spoločne rozhodovať o veciach, ktoré sa ich týkajú. Aby však mladí ľudia mali odvahu a kompetencie zaujať takúto pozíciu, je potrebné ich na ňu pripraviť.

Hoci právo byť volený je podľa Ústavy Slovenskej republiky priznané občanom už od veku 21 rokov, zastúpenie mladých ľudí v Národnej rade Slovenskej republiky je dlhodobo nízke. Podiel mladších ľudí ako 30 rokov predstavoval v roku 2012 z celkového počtu 150 poslancov len 5 ľudí, z čoho 4 boli muži a 1 žena. Celkovo sa tak jednalo o 3,33 % z celkového počtu¹². Výskum Hlas prvovoliča, realizovaný na výskumnej vzorke respondentov vo veku 18 až 21 rokov, overoval záujem o voľby medzi stredoškólákmi a stredoškóláčkami, pričom poukázal na žiadny (29,6 %), prípadne malý (50,6 %) záujem o politiku v tejto cieľovej skupine.¹³

Strategický cieľ 1 PARTICIPÁCIA MODERNE

Podporovať inovatívne formy participácie mladých ľudí na živote spoločnosti na vnútroštátnej, regionálnej a komunálnej úrovni.

Navrhované opatrenia

- Zvážiť možnosť elektronických volieb v Slovenskej republike ako motivačného a inovatívneho nástroja na zvýšenie záujmu mladých ľudí o participáciu.
- Otvoriť celospoločenskú diskusiu o možnosti znížiť vekovú hranicu pre voľby na 17 rokov podľa vzoru iných krajín Európskej únie.
- Prostredníctvom vzdelávania zabezpečiť zvyšovanie úrovne kompetencií pracovníkov samospráv zodpovedných za agendu mládeže, ale aj poslancov obecných a mestských zastupiteľstiev a zároveň prostredníctvom vzdelávania zabezpečiť informovanosť mladých ľudí o systéme fungovania verejnej správy, o ich občianskych právach a možnostiach participovať.
- Zadefinovať postavenie mestského a obecného mládežníckeho parlamentu a mestskej a obecnej rady mládeže v legislatíve a ich miery vplyvu na spoločné rozhodovanie.

Strategický cieľ 2 REŠPEKT K MLADÝM

Podporovať rešpektujúci a partnerský prístup k mladým ľuďom v školskom prostredí vo všetkých stupňoch vzdelávacieho systému.

Navrhované opatrenia

- Podporovať partnerstvo a rešpektujúcu komunikáciu medzi školou a mladým človekom s cieľom prizvania do diskusie a rešpektovania reálneho hlasu mladých vo všetkých oblastiach života školy.
- Vytvoriť podmienky pre vznik a činnosť žiackych školských samospráv na základných školách.
- Vytvoriť finančný dotačný rámec na podporu a rozvoj participácie v školskom prostredí na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému formou podpory žiackych školských rád a akademických senátov.

¹² Štatistický úrad SR: Veková štruktúra kandidátov na poslancov a zastúpenie mužov a žien za SR.

¹³ Žúbrová, V.: Hlas prvovoliča. Volebná štúdia prvovoliča Trnavského kraja. Trnava, 2010, s.7.

Strategický cieľ 3 PARTICIPÁCIA KVALITNE

Vytvoriť kvalitatívne štandardy mládežníckej participácie na národnej, regionálnej a komunálnej úrovni.

Navrhované opatrenia

- Prostredníctvom grantového programu pre štátne a mimovládne organizácie zo zdrojov Európskej únie zabezpečiť vytvorenie kvalitatívnych štandardov mládežníckej participácie na všetkých úrovniach.

Strategický cieľ 4 SLOVO MLADÝM

Zabezpečiť participáciu mladých ľudí prostredníctvom informácií a konzultácií v záležitostiach, ktoré sa ich týkajú.

Navrhované opatrenia

- Na úrovni regionálnych a miestnych samospráv vytvárať pozície pracovníka s mládežou, ktorý poskytne konzultácie, vzdelávanie a orientáciu v oblasti participácie a vytvorí bezpečné prostredie pre diskusiu s mladým ľuďmi.
- Na regionálnej a miestnej úrovni vytvárať podmienky pre účasť mladých ľudí na zasadnutiach komisií zastupiteľstiev a vytvoriť im priestor pre zdieľanie ich názorov.

Strategický cieľ 5 PARTICIPÁCIA ON-LINE

Podporovať e Demokraciu a zabezpečiť informovanosť mladých ľudí pre nich zrozumiteľným jazykom, s cieľom zapojiť do participácie väčší počet organizovaných a neorganizovaných mladých ľudí.

Navrhované opatrenia

- Zaviazat' verejnú správu k informovanosti o možnostiach participácie mladých ľudí pre nich zrozumiteľným jazykom.
- Zabezpečiť informovanosť mladých ľudí o aktivitách, týkajúcich sa ich života v súčasnosti a budúcnosti na oficiálnych stránkach inštitúcií štátnej správy a samosprávy.
- Prostredníctvom vzdelávacích inštitúcií, ako aj sociálnych sietí informovať a vyzývať mladých ľudí k bezpečnému zdieľaniu ich názorov na aktuálne problémy komunity, mesta, obce, regiónu a k hľadaniu možností ich riešenia.

5.5 Mládež a svet

Súčasťou tejto oblasti je globálne vzdelávanie, ktoré zdôrazňuje globálny kontext v učení (sa). Prostredníctvom neho dochádza k zvyšovaniu povedomia o globálnych témach, ktoré sa týkajú každého jednotlivca, k rozvoju jeho kritického myslenia v týchto témach a k hlbšiemu porozumeniu oblastí a tém, ktoré sa týkajú celého sveta. Témy globálneho vzdelávania poskytujú priestor na zmenu postojov jednotlivca a posilňujú uvedomenie si vlastnej úlohy vo svete. Motivuje ľudí k zodpovednosti a vychováva smerom k osvojeniu si hodnôt aktívneho globálneho občana.¹⁴

¹⁴ Národná stratégia globálneho vzdelávania SR na roky 2012 – 2016.

Pod mobilitou mladých rozumieme akýkoľvek pobyt v zahraničí s cieľom získať nové vedomosti, schopnosti a zručnosti, pracovné skúsenosti a v neposlednom rade aj nadobudnúť skúsenosti s inými kultúrami. Skúsenosť s krátkodobým alebo dlhodobým pobytom v zahraničí je dokonca považovaná za štandard, zvyšuje v budúcich životných dráhach uplatniteľnosť aj na slovenskom trhu práce.

Strategický cieľ 1 MOTIVÁCIA PRE GLOBÁLNE TÉMY

Vytvoriť príležitosti pre mládež a rozvíjať jej motiváciu k zapojeniu sa do riešenia globálnych výziev na miestnej a národnej úrovni prostredníctvom mládežníckych aktivít.

Navrhované opatrenia

- Priebežne vyhodnocovať projekty globálneho vzdelávania, najmä dopadov na cieľové skupiny prostredníctvom vytvorenej metodiky na meranie kvality a dopadu globálneho vzdelávania vo formálnom a neformálnom vzdelávaní.
- Začleniť princípy globálneho vzdelávania do prípravy profesionálnych a dobrovoľných pracovníkov s mládežou a súčasných i budúcich pedagogických zamestnancov.
- Rozvíjať kľúčové kompetencie mládeže (kritické myslenie, uvedomenie si súvislostí medzi vlastným konaním a globálnym dopadom, práca s informáciami, zmeny postojov, kritická reflexia médií, participácia, občianska angažovanosť a pod.) podporou aktivít globálneho vzdelávania vo formálnom a neformálnom vzdelávaní.

Strategický cieľ 2 UZNÁVANIE PRÍNOSU MOBILITY

Podporiť a uznať prínos mobility mládeže a pracovníkov s mládežou a rozvíjať medzinárodnú spoluprácu s cieľom podporovať prenos know-how z iných krajín, zvýšenie kvality práce s mládežou, uvedomovania si prepojenosti medzi miestnym konaním a jeho globálnym dopadom.

Navrhované opatrenia

- Propagovať mobilitu ako súčasť vzdelávacieho procesu vo formálnom aj neformálnom vzdelávaní.
- Podporovať udržateľnosť a zabezpečiť využívanie grantových programov v oblasti mobility mládeže.
- Vytvoriť podmienky pre inštitúcie k efektívnemu využívaniu mládežníckych mobilit a pre účastníkov vytvoriť príležitosti k zapojeniu sa.
- Vytvoriť príležitosti k podpore globálneho povedomia prostredníctvom mobility mládeže do krajín mimo Európskej únie.
- Zvýšiť propagáciu a možnosti výmenných programov, grantov pre mobilitu mladých ľudí.

5.6 Zdravie a zdravý životný štýl

Zdravie je jednou z najdôležitejších manifestovaných hodnôt. Podpora zdravia a zdravého životného štýlu mládeže vychádza z komplexných preventívnych aktivít v oblasti monitorovania zdravotného stavu, zo zmapovania výskytu rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení, realizácie opatrení zameraných na ovplyvňovanie determinantov

zdravia, znižovania výskytu rizikových faktorov u obyvateľstva a zo zvyšovania zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti a jednotlivcov ku zvýšenej angažovanosti v starostlivosti a zodpovednosti za vlastné zdravie.

Náplňou a zámerom činnosti na zabezpečenie podpory a ochrany zdravia mládeže je usmerňovanie ich spôsobu života a správania sa, ktoré je ovplyvňované vzájomným pôsobením viacerých podmienok prostredia, ako sú organizácia režimu dňa, zvládnutie fyzickej a psychickej záťaže, pohyb a odpočinok, zdravotné uvedomenie a jeho prejavy, nadváha, fajčenie, požívanie alkoholických nápojov, toxikománia, problémy vzťahujúce sa k sexualite a iné.

Výskum HBSC15 zistil niektoré závažné hodnoty pri vybraných ukazovateľoch zdravia a zdravého životného štýlu. Napríklad výskyt respondentov, ktorí raňajkujú každodenne počas pracovných dní bol v rozmedzí od 43 % (15-ročné dievčatá) do 63 % (11-roční chlapci). Počet respondentov, ktorí udávali každodennú telesnú aktivitu sa pohyboval medzi 31 % (11 a 13-roční chlapci) až 13 % (15-ročné dievčatá). Aspoň raz za týždeň fajčilo vo veku 11 rokov 3 % chlapcov a 1 % dievčat a vo veku 15 rokov až 22 % chlapcov a 16 % dievčat. Až 40 % chlapcov a 31 % dievčat vo veku 15 rokov uviedlo skúsenosť s opitnosťou aspoň dvakrát za život. Z tých, čo sa už niekedy opili, k tomu prvýkrát došlo vo veku 13 rokov a menej asi u jednej štvrtiny, a to v takmer v rovnakej miere u chlapcov a dievčat. 21 % chlapcov a 12 % dievčat vo veku 15 rokov už niekedy užili kanabis (marihuanu).

Strategický cieľ 1 VZDELÁVANIE V OBLASTI ZDRAVIA

Zlepšiť zdravie mládeže posilnením výchovy k ochrane a podpore zdravia, ktorá zahŕňa vzdelávanie najmä o prevencii vzniku chorôb, úrazov, násillia, kriminality a zdravom životnom štýle.

Navrhované opatrenia

- Podporiť akreditáciu neformálneho vzdelávania „Výchova k zdraviu“, ktoré komplexne zahŕňa všetky aspekty výchovy ku zdraviu vrátane prevencie, rizikových faktorov pre zdravie, determinantov zdravia, životného štýlu a vlastnej zodpovednosti za ochranu a podporu zdravia.

Strategický cieľ 2 SPOLUPRÁCA V ZDRAVÍ

Vytvoriť podmienky pre efektívnu spoluprácu všetkých sektorov (horizontálne aj vertikálne) a prostredníctvom celospoločenského prístupu podporovať, ochraňovať a zlepšovať zdravie mládeže.

Navrhované opatrenia

- Posilniť kompetencie verejného zdravotníctva pre realizáciu celospoločenských aktivít na ochranu a podporu zdravia mládeže.
- Posilniť kompetencie školstva inštitucionálnym zabezpečením podpory prevencie zdravia a verejného zdravotníctva pre realizáciu celospoločenských aktivít na ochranu a podporu zdravia mládeže.
- Vytvoriť národnú platformu zloženú zo zástupcov kľúčových sektorov a zástupcov mládeže, ktorá bude monitorovať plnenie cieľov a aktualizovať ich podľa potrieb.
- Zabezpečovať osvetové a výchovné kampane cieleňé na mládež.

¹⁵ Doc. Andrea Madarasová Gecková, PhD a spol.: Sociálne determinaty zdravia školákov. HBSC, 2011.

5.7 Sociálne začlenenie

Problematika sociálneho začlenenia / vylúčenia dosiaľ nebola komplexne rozpracovaná v žiadnom strategickom dokumente venovanom mládežníckej politike a práci s mládežou. Preto je dôležité zmapovať existujúci stav, identifikovať trendy, faktory, podoby a následky sociálneho vylúčenia rôznych skupín mládeže, zmapovať a špecifikovať potreby mládeže vo vzťahu k sociálnemu začleňovaniu, analyzovať existujúce a identifikovať absentujúce opatrenia, nástroje a služby v tejto oblasti a prispieť tak k etablovaniu komplexného a vzájomne prepojeného systému zameraného na odstránenie a predchádzanie vzniku sociálneho vylúčenia v rôznych oblastiach a v prípade rôznych cieľových skupín mládeže. Navrhované ciele a opatrenia sú kategorizované do troch základných oblastí, ktoré sa týkajú *potrieb* mladých ľudí zasiahnutých alebo ohrozených sociálnym vylúčením, *služieb* (nástrojov, opatrení) zameraných na odstránenie alebo predchádzanie vzniku sociálneho vylúčenia a *poskytovateľov* služieb zameraných na odstránenie alebo predchádzanie vzniku sociálneho vylúčenia.

Strategický cieľ 1 MAPOVANIE

Kontinuálne skúmať a vyhodnocovať trendy, faktory, podoby a dôsledky sociálneho vylúčenia mládeže a komplexne mapovať potreby mladých ľudí zasiahnutých alebo ohrozených sociálnym vylúčením.

Navrhované opatrenia

- Realizovať komplexný a kontinuálny kvantitatívno-kvalitatívny výskum sociálneho vylúčenia mládeže.
- Mapovať a analyzovať potreby rôznych cieľových skupín mládeže vo vzťahu k sociálnemu začleneniu / vylúčeniu.
- Iniciovať a viesť kontinuálny štruktúrovaný dialóg o téme sociálneho začlenenia / vylúčenia s mladými ľuďmi na rôznych úrovniach (celoštátnej, regionálnej, miestnej).

Strategický cieľ 2 PREVENCIA

Zadefinovať obsah a rozsah opatrení, nástrojov a služieb zameraných na odstránenie a predchádzanie vzniku sociálneho vylúčenia mládeže.

Navrhované opatrenia

- Identifikovať existujúce služby a príklady dobrej praxe zamerané na predchádzanie alebo odstraňovanie sociálneho vylúčenia.
- Identifikovať absentujúce služby pri predchádzaní alebo odstraňovaní sociálneho vylúčenia mládeže.
- Vytvoriť a experimentálne otestovať nové služby zamerané na predchádzanie/zamedzenie vzniku sociálneho vylúčenia.
- Vypracovať katalóg / ponuku služieb v oblasti sociálneho začleňovania.

Strategický cieľ 3 NOVÉ SLUŽBY

Skvalitniť a vzájomne prepojiť existujúce opatrenia, nástroje a služby a vytvoriť, otestovať a zaviesť nové služby zamerané na odstránenie a predchádzanie vzniku sociálneho vylúčenia mládeže.

Navrhované opatrenia

- Realizovať audit existujúcich opatrení, nástrojov a služieb poskytovaných rôznymi inštitúciami na predchádzanie/zamedzenie vzniku sociálneho vylúčenia.
- Podporiť vytváranie komplexnej siete dopytovo orientovaných a vzájomne nadväzujúcich služieb v oblastiach formálneho a neformálneho vzdelávania, psychologického a špeciálno-pedagogického poradenstva, sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately, zdravotnej starostlivosti, služieb zamestnanosti a sociálneho zabezpečenia.
- Zadefinovať štátom objednaný rozsah služieb na predchádzanie/zamedzenie vzniku sociálneho vylúčenia mládeže a kvantifikovať náklady na ich poskytovanie.

5.8 Dobrovoľníctvo

Prejavovať spoločenskú solidaritu prostredníctvom dobrovoľníctva je pre mladých ľudí dôležité z hľadiska ich osobného rozvoja, vzdelávacej mobility, konkurencieschopnosti, sociálnej súdržnosti a občianstva. Dobrovoľníctvo mládeže tiež silne prispieva k medzigeneračnej solidarite. Napriek tomu, z dlhodobejšieho hľadiska sa do formálneho dobrovoľníctva na Slovensku zapája len približne tretina populácie nad 15 rokov a približne dve tretiny sú v tejto oblasti neaktívne¹⁶. Čo sa týka vyjadrovania sa k občianskym a politickým témam¹⁷, SR obsadila druhé najhoršie miesto spomedzi 27 krajín EÚ.

Strategický cieľ 1 MLADÍ V DOBROVOĽNÍCTVE

Zapojiť do dobrovoľníctva čo najviac mladých ľudí z rozličných skupín prostredníctvom vytvárania rôznorodých dobrovoľníckych príležitostí, reagujúcich na aktuálne potreby mladých ľudí a trendy v dobrovoľníctve a zabezpečiť udržateľnosť mladých ľudí v dobrovoľníctve.

Navrhované opatrenia

- Prepojiť dobrovoľníctvo s formálnym vzdelávaním na všetkých stupňoch a typoch škôl.
- Podporiť uznávanie zručností získaných prostredníctvom dobrovoľníctva mladých ľudí zo strany systému formálneho a neformálneho vzdelávania a trhu práce.
- Zviditeľniť prínosy dobrovoľníctva pre jednotlivcov a spoločnosť a zvyšovať povedomie o hodnote dobrovoľníctva.
- Podporiť dobrovoľníctvo mladých ľudí so špecifickými potrebami.
- Vytvárať nástroje pre podporu organizácií pracujúcich s mladými dobrovoľníkmi, aby boli schopné reagovať na špecifické potreby mladých ľudí.
- Vytvoriť podmienky (finančné, personálne, organizačné) pre dlhodobé dobrovoľnícke programy angažujúce mladých ľudí.
- Podporovať cezhraničnú mobilitu mladých dobrovoľníkov.

¹⁶ PhDr. Alžbeta Brozmanová Gregorová, PhD. a kol.: Dobrovoľníctvo na Slovensku - výskumné reflexie. IUVENTA, Bratislava, 2012.

¹⁷ EU Youth Report. COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT. Status of the Situation of Young People in the European Union. Brussels 2012.

5.9 Práca s mládežou

Práca s mládežou je cieľavedomá činnosť, ktorá reaguje na potreby mladých ľudí a vedie k pozitívnemu rozvoju ich osobnosti. Je založená na princípe dobrovoľnej účasti mládeže, partnerského prístupu a vzájomného rešpektu. Jej úlohou je prispievať k zrelosti, nachádzaniu životného smerovania a sebazoznania jednotlivca aj skupiny. Realizujú ju pracovníci odborne pripravovaní na túto činnosť.

Spolu s rodinami a inými odborníkmi môže práca s mládežou pomôcť pri riešení nezamestnanosti, školského neprospievania, sociálneho vylúčenia a pomáha zabezpečovať voľnočasové aktivity. Môže tiež zlepšovať zručnosti a podporovať prechod z mladého veku do dospelosti. Napriek tomu, že práca s mládežou je „neformálna“, musí byť viac profesionalizovaná¹⁸. V rámci tejto stratégie práca s mládežou podporuje všetky už uvedené oblasti činnosti a prispieva k napĺňaniu ich strategických cieľov.

Neformálne vzdelávanie v práci s mládežou má veľký potenciál aj na to, aby napomáhalo riešiť otázku nezamestnanosti mladých ľudí. Či už vo vytváraní programov, ktoré by pracovali so skupinami nezamestnaných mladých ľudí spôsobom, ktorý by zohľadňoval ich potreby a životnú situáciu (napríklad formou rôznych národných dobrovoľníckych služieb) alebo s ešte študujúcimi mladými ľuďmi, aby sa predchádzalo ich nezamestnanosti. Na rozvoj tohto potenciálu však neexistuje potrebná infraštruktúra.

Strategický cieľ 1 HODNOTA PRÁCE S MLÁDEŽOU

Dlhodobu podporovať (aj finančne) činnosti smerujúce k uznaniu hodnoty a prínosu práce s mládežou a komunikovať tak prínosy práce s mládežou rôznym cieľovým skupinám.

Navrhované opatrenia

- Zaradiť pracovníka s mládežou do národnej sústavy kvalifikácií tak, aby bolo možné získanie tejto kvalifikácie aj prostredníctvom neformálneho vzdelávania.
- Začleniť predmet „Práca s mládežou“ do obsahu vzdelávania na vysokých školách.
- Zadefinovať profesiu „Pracovník s mládežou“ a začleniť ju do legislatívy vzťahujúcej sa k subjektom vykonávajúcim túto prácu.
- Vytvoriť kampane na zvýšenie povedomia v spoločnosti o hodnote a prínose práce s mládežou.
- Začleniť do systému financovania práce s mládežou inštitucionálnu podporu.

Strategický cieľ 2 PRÁCA S MLÁDEŽOU PRI RIEŠENÍ VÝZIEV

Podporovať prepojenie práce s mládežou na aktuálne potreby a výzvy, ktorým čelí mládež v Slovenskej republike.

Navrhované opatrenia

- Zosúladiť legislatívu v oblasti práce s mládežou tak, aby mohli všetky subjekty venujúce sa mládeži robiť modernú a na potrebách založenú prácu s mládežou.
- Pravidelne mapovať potreby mládeže a aktuálne výzvy, ktorým čelí.
- Nastaviť financovanie práce s mládežou na základe mapovania jej potrieb.

¹⁸ Stratégia EÚ pre mládež: Investovanie a posilnenie postavenia mládeže.

Strategický cieľ 3 SPOLOČENSKÝ DOPAD

Podporovať spoluprácu rôznych inštitúcií a subjektov, ktoré pôsobia v oblasti práce s mládežou s dôrazom na zapojenie samosprávy, za účelom zabezpečenia širšieho spoločenského dopadu práce s mládežou.

Navrhované opatrenia

- Vytvoriť systém viacdrojového financovania práce s mládežou (pričom štát a samospráva by mali hrať dominantnú úlohu, ale nie jediná) na zabezpečenie cielenej, systematickej a dlhodobej podpory inštitúciám, ktoré kvalitnú prácu s mládežou zabezpečujú.
- Vytvárať a financovať vzdelávanie pre pracovníkov s mládežou a programy, ktoré prispievajú k zvyšovaniu kvality ich činností a vzájomnému sieťovaniu.

6. ÚLOHY IMPLEMENTAČNÝCH ŠTRUKTÚR STRATÉGIE

6.1 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

- komunikuje, koordinuje a propaguje stratégiu a spolupracuje pritom s ostatnými subjektmi uvedenými v tejto stratégii, pričom zabezpečovaním vybraných úloh poveruje aj inštitúcie v rámci svojej pôsobnosti,
- zabezpečuje vykonávanie stratégie v relevantných oblastiach svojej agendy, ako napríklad vzdelávanie, participácia a práca s mládežou,
- vytvára podmienky pre podporu systematickej práce s mládežou mimo procesu formálneho vzdelávania,
- koordinuje činnosti orgánov štátnej správy, regionálnej a miestnej samosprávy a podporuje synergiu ich opatrení v jednotlivých oblastiach, uvedených v tejto stratégii,
- riadi a usmerňuje činnosť medzirezortnej pracovnej skupiny pre štátnu politiku v oblasti mládeže (pozri bod 6.6),
- v roku 2017 uskutoční konzultačné stretnutia k priebežnému plneniu strategických cieľov na regionálnej a celoštátnej úrovni,
- v rokoch 2017 a 2018 zabezpečí koordináciu prípravy podkladov pre účely vyhotovenia Správy o mládeži 2018 (ďalej len „správa o mládeži“), ktorú predloží na rokovanie Vlády Slovenskej republiky a Národnej rady Slovenskej republiky,
- podporuje zabezpečovanie výskumných aktivít, súvisiacich s vypracovaním správy o mládeži,
- zabezpečuje pravidelný monitoring plnenia strategických cieľov.

6.2 Ostatné ministerstvá a orgány štátnej správy, poradné orgány vlády a výbory

- prijímajú opatrenia, ktoré zabezpečia naplnenie strategických cieľov aj v spolupráci s inými orgánmi štátnej správy na základe princípu medzirezortnej a medzisektorovej spolupráce,
- nominujú svojich zástupcov do medzirezortnej pracovnej skupiny pre štátnu politiku v oblasti mládeže (pozri bod 6.6),
- aktívne spolupracujú na príprave konzultačných stretnutí v roku 2017,
- pri plánovaní výskumných a prieskumných aktivít zohľadňujú aj potrebu podkladov pre účely vyhotovenia správy o mládeži (pozri bod 6.1).

6.3 Samosprávny kraj

- koordinuje, komunikuje, pripravuje a realizuje opatrenia, smerujúce k napĺňaniu tejto stratégie na úrovni samosprávneho kraja, pričom zabezpečením konkrétnych úloh poveruje aj inštitúcie vo svojej pôsobnosti, napríklad regionálne centrum mládeže a pod.,
- pri príprave vlastnej stratégie vo vzťahu k mládeži, rešpektujúcej špecifiká kraja, spolupracuje so školami, školskými zariadeniami, mimovládnyimi organizáciami, zamestnávateľmi a ďalšími subjektmi pôsobiacimi v oblasti práce s mládežou a mládežníckej politiky na území samosprávneho kraja,
- pri vykonávaní regionálnej samosprávnej politiky vo vzťahu k mládeži spolupracuje s inými orgánmi štátnej správy, obcami, mestami a mimovládnyimi organizáciami na území kraja,
- zriaďuje medzisektorovú pracovnú skupinu pre mládež na úrovni kraja, ktorá má poradný charakter pri realizácii systémových opatrení v oblasti práce s mládežou a mládežníckej politiky.

6.4 Obec

- v súlade s touto stratégiou, po zohľadnení vlastných špecifik a možností, tvorí a realizuje vlastnú stratégiu vo vzťahu k mládeži na úrovni obce, pričom spolupracuje so školami, školskými zariadeniami, mimovládnyimi organizáciami, zamestnávateľmi a ďalšími subjektmi pôsobiacimi v oblasti práce s deťmi a mládežou a mládežníckej politiky na území obce,
- vytvára platformu na tvorbu a implementáciu miestnej politiky vo vzťahu k mládeži podľa aktuálnych potrieb,
- zriaďuje medzisektorovú pracovnú skupinu pre mládež na úrovni obce, ktorá má poradný charakter pri realizácii systémových opatrení v oblasti práce s mládežou a mládežníckej politiky.

6.5 Školské výchovno-vzdelávacie zariadenia

- centrá voľného času, školské kluby detí a školské internáty vytvárajú podmienky pre systematickú a pravidelnú prácu s deťmi a mládežou,
- organizujú aktivity pre deti a mládež a zapájajú mládež do prípravy, realizácie a vyhodnotenia týchto aktivít reagujúc na aktuálne trendy a potreby mladých ľudí,
- spolupracujú so zriaďovateľom a ďalšími subjektmi pri rozvoji práce s mládežou vo svojej pôsobnosti a pri implementácii stratégie na úrovni svojho pôsobenia.

6.6 Medzirezortná pracovná skupina pre štátnu politiku v oblasti mládeže

- zasadá pravidelne od roku 2008 a konzultuje, navrhuje a hodnotí ciele a opatrenia štátu vo vzťahu k mládeži,
- je zriadená za účelom efektívnej a komplexnej prípravy opatrení smerujúcich k napĺňaniu tejto stratégie, ako aj s cieľom evalvácie ich plnenia,
- tvoria ju zástupcovia orgánov štátnej správy, samosprávnych krajov a strešné mimovládne organizácie v oblasti mládeže, ktoré riešia problematiku mládeže vo vzťahu k niektorým zo strategických cieľov,

- posudzuje a pripomienkuje tie opatrenia na realizáciu stratégie, ktoré vyžadujú koordináciu čiastkových činností viacerých subjektov,
- posudzuje prijaté návrhy a predkladá vlastné návrhy opatrení na realizáciu strategických cieľov,
- poskytuje priestor na výmenu informácií o plnení opatrení v rámci realizácie stratégie v jednotlivých oblastiach.

7. VYKONÁVANIE A HODNOTENIE STRATÉGIE

S cieľom dosiahnuť strategické ciele tejto koncepcie príslušné ústredné orgány štátnej správy zabezpečia tvorbu, realizáciu a vyhodnotenie účelových projektov alebo iniciatív. Zamerajú sa pritom na plnenie konkrétneho strategického cieľa a zabezpečia opatrenia, ktoré sú navrhnuté priamo v tejto stratégii, prípadne určia nové relevantné opatrenie. Uvedené opatrenia zahrnú do plánu hlavných úloh príslušného rezortu. Ostatné subjekty, ktoré sa do plnenia stratégie zapoja, vypracúvajú projekty a zabezpečujú iniciatívy v spolupráci s príslušným ústredným orgánom štátnej správy alebo vo vlastnej kompetencii.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky zabezpečí prostredníctvom medzirezortnej pracovnej skupiny pre štátnu politiku v oblasti mládeže komunikáciu o stave prípravy a realizácie vyššie uvedených projektov a iniciatív, o čom každoročne vypracuje správu.

Napĺňanie tejto stratégie sa vyhodnotí v polovici jej trvania, t.j. v roku 2017 a na jej konci v roku 2020. V súlade s princípmi tejto stratégie sa vyhodnotenie uskutoční formou konzultačných stretnutí na regionálnej a celoštátnej úrovni, na ktorých mladí ľudia, spolu so zástupcami štátnej správy, regionálnej a miestnej samosprávy, ako aj so zástupcami mimovládneho sektora spoločne zhodnotia napĺňanie tejto stratégie. Podklady na konzultačné stretnutia, ktoré budú obsahovať výstupy uskutočnených projektov a iniciatív, zabezpečí v spolupráci s medzirezortnou pracovnou skupinou pre štátnu politiku v oblasti mládeže Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

S cieľom prípravy relevantných podkladov k ďalším strategickým a koncepčným materiálom v tejto oblasti, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v roku 2020 zabezpečí koordináciu prípravy komplexnej správy o mládeži, ktorá bude pokrývať všetky oblasti uvedené v tejto stratégii.

8. ZÁVER

Táto stratégia nie je len zhrnutím východísk a cieľov, dotýkajúcich sa rôznych aktérov, ale zdôrazňuje zámer Slovenskej republiky posilniť postavenie mládeže vo všetkých sférach života a garantovať ich rovnoprávne postavenie v spoločnosti na báze partnerstva.

Slovenská republika si uvedomuje, že vo vzťahu k mladej generácii potrebuje moderný prístup a citlivo reagovať na potreby mladých ľudí.

Mládež ako cieľová skupina tejto stratégie je v centre pozornosti viacerých rezortov a subjektov štátnej správy, a preto stratégia prijíma medzisektorový prístup ako jednu z podmienok na úspešné zabezpečenie navrhnutých opatrení a ich synergický efekt.

Stratégia vytvára pre mládež priaznivé podmienky na rozvoj vedomostí, zručností, využitia ich potenciálu, práce a aktívnej participácie v spoločnosti. Zakladá podmienky na širšiu spoluprácu medzi jednotlivými oblasťami politiky mládeže a posilňuje postavenie práce s mládežou ako podporného mechanizmu štátu.